

LUOMUFOORUMI 2026

LUOMU 2.0 -OHJELMAN

KESKEISIÄ TAVOITTEITA
VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

PELTOALASTA 25 % LUOMUTUOTANNOSSA

NYKYTILA 14 % (2025)

LUOMUN MARKKINAOSUUS

5 % PT-KAUPASSA

NYKYTILA 1,8 % (2025)

LUOMUN OSUUS JULKISISSA KEITTIÖISSÄ 25 % HANKINNOISTA

NYKYTILA 6-8 % (ALUSTAVA 2026)

LUOMUKERUUALA 14 MILJ. HA

NYKYTILA 7,9 MILJ. HA (2024)

LUOMUVIENTI 100 MILJ. €

NYKYTILA 59 MILJ. € (2022)

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

PRO LUOMU

LUOMUOHJELMAN TOIMEENPANON VÄLITARKASTELU

OTTEITA OHJELMAN TOIMEENPANOSTA

Luomuhjelman toimeenpanoa on seurattu maa- ja metsätalousministeriön vetämän Luomu 2.0 -seurantaryhmän toimesta, ja ohjelman toteutusta on käsitelty säännöllisesti työseminaareissa: Mikkelissä vuonna 2022, Kouvolassa 2024 sekä nyt Hämeenlinnassa 2026.

Luomu 2.0 on hallinnon ja alan yhteinen ohjelma, jota toimeenpanevat lukuisat erilaiset toimijat ja hankkeet. Tämä työkirja sisältää otteita luomuhjelman toimeenpanosta, mutta ei ole, eikä edes pyri olemaan täydellinen kuvaus koko ohjelman toimeenpanosta.

Työkirjan on laatinut **Luomu 2.0 -seurantaryhmä**. Luomuhjelman toteutumista koskevat tiedot perustuvat täten seurantaryhmän jäsenten käytettävissä olevaan tietoon.

1. LUOMUN KULUTUSKYSYNTÄ KASVAA

Luomun tunnettuutta ja kulutusta on pyritty lisäämään erityisesti viestinnän, kampanjoiden ja tutkimustiedon kautta. **EU:n luomumerkin varma tunnistaminen** on noussut 28 prosentista vuonna 2021 34 prosenttiin vuonna 2025. Luomun aktiivikäyttäjien eli viikoittain luomua ostavien osuus on pysynyt lähes ennallaan, noin 30 prosentissa.

LUOMU

Luomun tunnettuutta on edistetty kolmella valtakunnallisella EU:n menekinedistämiskampanjalla. Lisäksi ainakin neljä aluehanketta on tehnyt alueellista kuluttajaviestintää. Luomu.fi-sivuston kautta jaettu tieto sekä Luomuinstituutin tiedeviestintä ovat tukeneet kuluttajille suunnattua viestintää.

Luomun kestävyshyötyjä on selvennetty tutkimuksen avulla. Esimerkiksi Luomutetaan ruokapalvelut (LuRu) -hankkeessa toteutettiin selvitys luomuruoan ympäristövaikutuksista ruokapalvelujen näkökulmasta, ja tuloksista julkaistiin sekä raportti että ammattikeittiöille suunnatut tietokortit.

Etelä-Savo valittiin Euroopan parhaaksi luomualueeksi vuonna 2024, mikä voidaan linkittää myös **luomumatkailun kehittämiseen**. Kohti ekoalueita – Ekoaluetiekartan kokoaminen Etelä-Savoon -hanke selvittää parhaillaan voisiko Etelä-Savon alueesta tulla virallinen ekoalue.

2. AMMATTIKEITTIÖIDEN LUOMUN KÄYTÖN LISÄÄMINEN

Tavoitetta on edistetty mm. Luomutetaan ruokapalvelut (LuRu) -hankkeen sekä joulukuussa 2025 alkaneen Ruokapalvelut kohti luomu tavoitetta (RuKoLa) -hankkeiden avulla. Luomun käyttöä ammattikeittiöissä on edistetty myös lukuisissa aluehankkeissa.

Ammattikeittiöille on **tuotettu tietoa** luomuruoan ympäristövaikutuksista sekä **viestintämateriaaleja** luomun käytön tueksi. Portaat luomuun -ohjelman viestintäaineistoja arvioineessa kyselyssä vuonna 2025 jopa 93 % vastaajista piti ohjelman aineistoja tarpeellisina.

Luomutetaan ruokapalvelut (LuRu) -hankkeen aikana **lisättiin vuoropuhelua** ammattikeittiöiden ja tavarantoimittajien välillä. Keskustelujen seurauksena markkinoille on tullut ammattikeittiöille soveltuvia uusia luomutuotteita, kuten jogurttia suurkeittiöpakkauksessa sekä käsiteltyjä vihanneksia. Samalla kuitenkin osa ammattikeittiöille tärkeistä luomutuotteista on poistunut valikoimista, mikä on kaventanut tarjontaa.

Portaat luomuun -ohjelman vaikuttavuutta arvioiva selvitys valmistui vuonna 2024 ja julkaistiin vuonna 2025. Portaat Luomuun -ohjelma on siirtynyt Pro Luomun alaisuuteen.

Kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa luomun käyttöä edistävät tavoitteet ovat kuitenkin vielä melko harvinaisia. Vuonna 2026 vain 11 % ruokapalveluista kertoi, että heidän asiakkaansa (esim. kunta) oli asettanut tavoitteita luomun edistämiseksi.

3. LUOMUELINTARVIKKEIDEN VALIKOIMA KASVAA JA JALOSTUSASTE NOUSEE

Luomuelintarvikkeiden jalostuksen kehittämiseksi on kartoitettu ammattikeittiöiden ja ruokapalvelujen tarvitsemia tuotteita. LuRu-hankkeen ja muiden kehittämishankkeiden kautta on tunnistettu puutteita luomutuotteiden valikoimassa sekä kehitetty uusia tuotteita ammattikeittiöiden tarpeisiin.

LuRu -hanke selvitti elintarvikkeiden täydentämistarpeita, minkä johdosta aloitettiin **piimän D-vitamiinoinnin** edistäminen. Kansallinen asetus rasvattoman homogenoidun piimän pakollisesta D-vitamiinoinnista annettiin maaliskuussa 2026, mikä mahdollistaa myös luomupiimän D-vitamiinoinnin.

Elintarvikealan luomuosaamista kartoitettiin Luomuopetuksen nykytila ja koulutuksen kehittämistarpeet (LuKoKe) -hankkeessa, jonka tulokset julkaistiin vuonna 2024.

Kuluttajien näkemyksissä luomutuotevalikoiman kehitys ei kuitenkaan ole ollut viime vuosina yhtä vahvaa kuin aiemmin ja osin valikoiman on koettu jopa supistuneen.

4. SUOMESTA MERKITTÄVÄ LUOMUTUOTTEIDEN VIEJÄMAA

Luomuviennin kehityksestä ei ole kattavaa tietoa, ja viimeisin tehty selvitys koskee vuotta 2022. Luomukauran kansainvälisen kysynnän tiedetään kuitenkin olevan vahvaa.

Luomukauran vientiä edistetään osana kaiken suomalaisen kauran vientiä. Ruokatieto koordinoi parhaillaan kahta kauran vientiä edistävää menekinedistämishanketta: Aasiaan ja Euroopan markkinoille.

Biofach-messut kuuluvat viralliseen Suomen elintarvikeviennin vuosikelloon.

5. LUOMUTUOTANNON LISÄÄMINEN

Luomutuotannon kehittämistä on tuettu tutkimus- ja kehittämishankkeiden kautta. Esimerkiksi ProAgrialla on parhaillaan käynnissä neljä aluehanketta, joissa luomutuotanto on merkittävässä roolissa.

Luomusiementuotannon kehitystä seurataan tilastojen avulla ja tavanomaisen siemenen poikkeuslupia vähentämällä. Luomusiemenen tuotantoa ja käyttöä on aktivoitu Tuottavaa luomua-hankkeessa.

Luomukorvausta haettiin vuonna 2025 noin 280 000 hehtaarille, kotieläinkorvausta haettiin noin 115 000 hehtaarille ja avomaanvihannesten korvausta noin 300 hehtaarille. Komissio on hyväksynyt CAP-suunnitelman muutoksen, jossa korotettiin luomun korvaustasoja kaikissa tukityypeissä noin 15 %. Korotuksen toivotaan auttavan hankalassa markkinatilanteessa olevaa luomusektoria.

6. LUOMUKERUUTUOTANNON KASVATTAMINEN

Luomukeruuala on säilynyt lähes ennallaan. Luomusertifiointin kehittämismahdollisuuksia on tarkasteltu opinnäytetyössä ryhmäsertifiointin soveltuvuudesta keruualueiden luomusertifiointiin.

Harmaaorvakan käyttö on lisääntynyt juurikäävän torjunnassa, mikä entisestään **lisää potentiaalia** luomukeruualojen kasvattamiseksi.

Luomua metsäluonnosta – LuMe -hanke pyrki viestinnän keinoin kasvattamaan luomukeruualueiden määrää.

7. LUOMUVESIVILJELY SAADAAN ALKUUN VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Luomukalatuotannon kehittämistä on käsitelty maa- ja metsätalousministeriön vesiviljelyn kehittämissyhmässä. Ryhmä on toimeenpanosuunnitelman mukaisesti kuullut irlantilaisten kokemuksia lohen luomutuotannosta.

Keskusteluissa on kuitenkin todettu, että nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa **merkittäviä rajoituksia** luomukalatuotannolle ja sen tuottavuudelle. Tämä voi myös lisätä tuotannon ympäristövaikutuksia tuotettua kalakiloa kohden.

Luonnonvarakeskus on parhaillaan mukana Horisontti-rahoitteisessa **SelectOrganic-hankkeessa**, jossa kehitetään jalostukseen ja genomiikkaan perustuvia ratkaisuja luomukalatuotannon pullonkauloihin.

8. LUOMUOSAAMISEN JA TIEDON LISÄÄMINEN

Luomuosaamista on kehitetty tutkimuksen, koulutuksen ja neuvonnan kautta. **Luomuinstituutin tutkimusstrategiat** muodostavat keskeisen pohjan luomualan tutkimuksen ja osaamisen kehittämiseksi Suomessa.

Luomuinstituutin verkoston kautta suomalaiset ovat mukana parhaillaan kahdeksassa Horisontti-hankkeessa, jotka liittyvät luomuun. Vuoden 2021 jälkeen on valmistunut neljä luomuaiheista kandi- tai maisterintutkielmaa, ja Luomuinstituutissa on parhaillaan käynnissä kaksi luomuun liittyvää väitöskirjaprojektia.

Luomuoetuksen nykytila ja koulutuksen kehittämistarpeet (LuKoKe) -hanke ja LuomuOPE – lisää luomuosaamista ruokaketjun koulutukseen ovat kartoittaneet **luomuoetuksen nykytilaa ja edistäneet luomuoetusta Suomessa**. Luomuoppikirja 2.0 – luomutietoa ja -osaamista ruokajärjestelmän toimijoille -hanke uudistaa luomuoetuksen peruskirjaa ja LuomuInnovaatiot-hanke järjestää Turun yliopistossa luomuteemaisen innovaatioviikon opiskelijoille. Helsingin yliopiston vuonna 2024 avaama kaikille avoin **LuomuMOOC-kurssi** tarjoaa perustiedot luomutuotannosta, ja vuoden 2025 loppuun mennessä 259 opiskelijaa oli suorittanut koko kurssin.

Luomuliitto toimii Suomen vetäjänä kansainvälisessä hankkeessa, jossa kehitetään **ilmastoviisasta luomuviljelyä**. Hankkeessa testataan ja jaetaan tietoa ilmastoystävällisistä viljelymenetelmistä luomuviljelijöistä koostuvissa pienryhmissä.

Neuvonnan osalta ProAgrarian Luomuasiantuntijapalveluiden asiakaspalautteista 81,5 % on ollut positiivisia, ja positiivisten palautteiden osuus on kasvanut 17,5 prosenttiyksikköä vuoden 2021 jälkeen.

9. LAINSÄÄDÄNTÖ JA VALVONNAN KEHITTÄMINEN

Aluehallintouudistuksessa huomioitiin luomuvalvonnan tarkoituksenmukainen järjestäminen ja työ valvonnan kehittämiseksi jatkuu edelleen.

Luomuvalvonnan resursseissa on tapahtunut muutoksia: ELY-keskusten luomuvalvontaan varattu henkilöstömäärä on vähentynyt 2021–2025, kun taas Ruokavirastossa se on kasvanut.

Valvonnan digitalisaatio on edennyt, ja vuonna 2025 noin 90 % alkutuotannon luomutarkastuksista tehtiin sähköisillä lomakkeilla Luova-järjestelmässä. Lisäksi kaikissa Elinvoimakeskustoissa on otettu käyttöön sähköisin lomakkein toteutettava harvennettujen tarkastusten toimintatapa ja Touko-asiointipalvelua on kehitetty edelleen.

Petoksellista toimintaa on ehkäisty tekemällä vuodesta 2023 lähtien luomusertifikaatit komission ylläpitämässä **Traces-järjestelmässä**. Lisäksi **Suomella on aktiivinen rooli** komission säännöstenvastaisuuksia käsittelevässä työryhmässä ja luomutuotteiden tuontivalvonta on mukana viranomaisten välisessä kansallisessa tuontivalvontaryhmässä.

LUOMU 2.0 SEURANTARYHMÄ

Sebastian Hielm, maa- ja metsätalousministeriö (pj.)

Anna-Leena Miettinen, maa- ja
metsätalousministeriö (varapj.)

Annika Öhberg, maa- ja metsätalousministeriö

Marita Aalto, maa- ja metsätalousministeriö

Birgitta Partanen, Arktiset Aromit ry

Sari Kalliokoski, Biodynaaminen yhdistys

Mari Raininko, Elintarviketeollisuusliitto

Sari Iivonen, Luomuinstituutti

Susann Rännäri, Luomuliitto

Mirva Tollet, Maidonjalostajien ja
meijeritukkukauppioiden liitto

Johanna Andersson, MTK

Pirkko Tuominen, ProAgria

Aura Lamminparras, Pro Luomu

Ilkka Nieminen, Päivittäistavarakauppa ry

Sampsa Heinonen, Ruokavirasto

Cecilia Nyholm, SLC

Lucas Lindelöf, SLF

Reijo Käki, Yhdistyneet luomutuottajat

